

Specialsygeplejersker i Psykiatrien Region Sjælland

– frem mod år 2025

REGION
SJÆLLAND

– vi er til for dig

Indhold

Forord	3
Kompetenceløft i psykiatrisk sygepleje	4
Specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje.....	6
Specialsygeplejerskens rolle og opgaver	9
Opgaveløsning og samspil mellem faggrupper	12
Karriereveje og rekruttering til uddannelsen	13
Sygeplejersker ansat i Psykiatrien Region Sjælland.....	14
Dimensionering	15
Målsætninger for sygeplejersker i Psykiatrien frem mod år 2025	16
Fastholdelse og udvikling af specialkompetencer	17
Vilkår under specialuddannelsen.....	17
Finansiering	17
Evaluering	17
Organisering af specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje	18
Arbejdsgruppen	18

Version 4/18.3.2016

Forord

Psykiatrien har formuleret ambitiøse målsætninger for kompetenceudvikling af medarbejderne i de kommende år. I 2025 forventer vi, at op mod 50 % af alle ansatte sygeplejersker har gennemført den 1-årige specialuddannelse i psykiatrisk sygepleje.

Kravene til psykiatrien er mange og opgaverne komplekse. Blandt de mål som vi skal forfølge i de kommende år, er nedbringelse af tvang, styrket behandling af patienternes somatiske lidelser, velkoordinerede forløb på tværs af sektorer og bedre inddragelse af patienter og pårørende i deres behandlingsforløb. Vi skal samtidig sikre patienternes ret til hurtig udredning og behandling, med et øget pres på vores kapacitet til følge.

Visionen er stadig Psykiatriplanen fra 2008 med afsæt i en brugerstyret psykiatri, fokus på den enkelte patients ressourcer, på den vigtige relation mellem patient og behandler, og på patienternes Recovery.

Patienterne i Psykiatrien har brug for en behandling og pleje, hvor de forskellige faggruppers kompetencer supplerer og komplementerer hinanden for at sikre patienten det bedst mulige tilbud.

Specialsygeplejerskerne kan løse sygeplejefaglige opgaver på et mere kvalificeret niveau og løse nye opgaver inden for fx visitation, indledende vurdering og lettere behandling. De kan dermed yde et vigtigt bidrag til at udvikle og styrke kvaliteten af behandlingen for borgere med psykiske lidelser.

Denne strategiplan giver nogle konkrete bud på, hvordan det kan ske i praksis og i et samarbejde med kolleger fra de øvrige faggrupper i Psykiatrien.

Kompetenceløft i psykiatrisk sygepleje

Psykiatriområdet er blandt de få specialer med en specialuddannelse for sygeplejersker. Siden det første hold specialsygeplejersker dimitterede i 1998, har uddannelsen løbende ændret sig i takt med udviklingen i den psykiatriske praksis. Specialuddannelsen har i dag et forstærket fokus på bl.a. at øge sygeplejerskernes kompetencer inden for psykopatologi, diagnostik og udredning – foruden kompetencer inden for sundhedspædagogik, praksis- og metodeudvikling samt kommunikation og samarbejde på tværs af faggrupper og sektorer. Specialsygeplejersken udfører psykiatrisk sygepleje på baggrund af klinisk, forskningsbaseret viden.

De sygeplejersker der gennemgår specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje kan mere og skal mere, når de vender tilbage til jobbet efter uddannelsen. Psykiatriudvalgets rapport¹ peger på, at specialsygeplejersker – sammen med specialpsykologer og yngre læger – i højere grad kan løse opgaver vedr. visitation, indledende vurdering og lettere behandling.

Flere komplekse patientforløb øger behovet for mere specialiserede kompetencer. Forventningen om løbende omstilling og udvikling af praksis og patientforløb med mange involverede samarbejdspartner kræver evne til fleksibilitet, til at tænke tværgående og til at lede forandringsprocesser samt kendskab til metodeudvikling. Inddragelse af patienter og pårørende forudsætter stærke kommunikative og relationelle kompetencer.

Kompetenceløftet hos specialsygeplejerskerne omhandler både faglige og organisatoriske kompetencer, der er med til at understøtte patientinvolvering.

Fra sygeplejerske til specialsygeplejerske

For nogle år siden udarbejdede Psykiatrien Region Sjælland nogle systematiske uddannelses- og kompetencemodeller for bl.a. sygeplejersker. Modellen beskriver udviklingen i opgaver/funktioner, kompetenceniveauer, roller og ansvar fra nyuddannet sygeplejerske (niveau 1) til forventningerne til specialsygeplejersken i psykiatrisk sygepleje (niveau 4). Med nye kompetencer følger et større ansvar, til at gå forrest som rollemodel og initiativtager til faglig udvikling, både egen og kollegernes.

Specialsygeplejersken kan skifte mellem forskellige roller i sygeplejen og mellem helheds- og detaljeorienterede perspektiver på patientens forløb og situation. Specialsygeplejersken har desuden et større beredskab til at kunne identificere, vurdere og handle på forebyggelses-, behandlings- og plejebestanden i det komplekse og uforudsigelige patientforløb.

¹ *En moderne, åben og inkluderende indsats for mennesker med psykiske lidelser*, Psykiatriudvalgets rapport (oktober 2013), s. 193.

Nye udfordringer i alle dele af psykiatrien

Der er brug for specialsygeplejerskernes kompetencer i såvel sengeafsnit, som i det akutte og ambulante område, hvor opgavernes karakter kan variere.

Den fælles udfordring med at nedbringe brugen af tvang forudsætter en bred vifte af relations- og deeskaleringskompetencer. Specialsygeplejerskens øgede viden om psykopatologi og medicinering, evne til at skabe tillid og etablere relation til patienten, mestring af kommunikationsteknikker og et beredskab af greb til de tilspidsede situationer, bidrager tilsammen til at forebygge de situationer, hvor behovet for tvang opstår.

Indsatsen for at styrke patientsikkerhed i regi af Sikker psykiatri har påvist potentiale i ændrede arbejdsprocesser og løsning af opgaver mellem faggrupperne. Behovet for løbende udvikling af den kliniske praksis i psykiatrien forudsætter en række nye kompetencer, som specialsygeplejersken opnår gennem sit uddannelsesforløb. Det drejer sig om viden og færdigheder inden for kvalitetsmetoder og –værktøjer, og kompetencer til systematisk at udnytte de refleksions- og læringsmuligheder der opstår i den daglige praksis til at skabe øget kvalitet.

Patienten understøttes i at mestre sin egen tilværelse og i sit håb om at komme sig. Behandling og pleje tager udgangspunkt i patientens oplevelse, erfaringer, ressourcer og ønsker. Tilgangen til patienten forudsætter både brede og specialiserede sygeplejefaglige kompetencer, og specialsygeplejersken kan bidrage til at identificere muligheder og barrierer, når forandringer skal initieres.

Patienten er omdrejningspunktet for de forskellige samarbejdspartnere, der skal bidrage til at skabe et velkoordineret forløb. Arbejdsdelingen i sundhedsvæsenet er under forandring. Samarbejdet med praksissektor og kommuner er afgørende for mange psykiatriske patienters forløb. Specialuddannelsen øger sygeplejerskens viden om og forståelse for det tværsektorielle samarbejde, herunder sektorernes forskellige vilkår, opgaveløsning, kompetencer og kultur. Uddannelsen bidrager tillige med metoder til løbende at udvikle samarbejdet om patienterne.

Specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje udvikles løbende og afspejler de aktuelle og fremtidige krav og målsætninger for psykiatrien.

Specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje

Specialuddannelsen er en 1-årig videreuddannelse svarende til 60 ECTS-points, der niveaumæssigt ligger indplaceret mellem niveau 6 og 7 i den danske kvalifikationsramme. Det afspejles i det beskrevne læringsudbytte, kriterier for opgaver og prøver og i de læringsmål, der knytter sig til hver uddannelsesperiode.

Uddannelsen består af 20 ugers teoretisk undervisning og 25 ugers klinisk undervisning. Uddannelsen er tilrettelagt med veksling mellem teoretisk og klinisk uddannelse.

Uddannelsen består af fire uddannelsesperioder:

Uddannelsesperiode 1				Uddannelsesperiode 2		Uddannelsesperiode 3				Uddannelsesperiode 4
Klinisk psykiatrisk sygepleje				Sundhedspædagogik		Kvalitetsudvikling, tværfagligt, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde				Psykiatrisk sygepleje og afsluttende eksamen
23 ECTS				10 ECTS		17 ECTS				10 ECTS
Teori	Klinik	Teori	Klinik	Teori	Klinik	Teori	Klinik	Teori	Klinik	Teori og klinik
7 uger	2 uger	4 uger	5 uger	3 uger	5 uger	4 uger	2 uger	2 uger	6 uger	5 uger

Grundlag for uddannelsen, formål og funktionsområde

Formålet med uddannelsen til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje er, at sygeplejersken på videregående niveau udvikler faglige kompetencer med henblik på at varetage funktionsområdet som specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje. De faglige kompetencer indebærer, at sygeplejersken besidder en omfattende viden og kliniske færdigheder, hvor sygeplejersken påtager sig et ansvar for helhed, kvalitet, samarbejde og koordinering samt tager initiativ til udvikling af den psykiatriske sygepleje. Uddannelsen til specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje skal afspejle den til enhver tid aktuelle kliniske praksis i psykiatrien.

Funktionsområdet for en specialsygeplejerske i psykiatrisk sygepleje omfatter, at sygeplejersken på videregående niveau har viden, færdigheder og kompetencer inden for:

- **Klinisk psykiatrisk sygepleje**
- **Sundhedspædagogik**
- **Kvalitetsudvikling, tværfagligt, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde**

Læringsudbytte

Specialsygeplejersker i psykiatrisk sygepleje har efter afsluttet uddannelse opnået følgende læringsudbytte:

Viden

- Har viden om højeste internationale forskning inden for udvalgte områder relateret til klinisk psykiatrisk sygepleje.
- Kan forstå og på et videnskabeligt grundlag reflektere over udvalgte fagområders viden samt kunne identificere kliniske problemstillinger relateret til den psykiatriske sygepleje.

Færdigheder

- Kan mestre udvalgte videnskabelige metoder og redskaber samt mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for klinisk psykiatrisk sygepleje.
- Kan vurdere og vælge blandt udvalgte fagområders videnskabelige teorier, metoder, redskaber og generelle færdigheder samt på et videnskabeligt grundlag opstille nye analyse- og løsningsmodeller relateret til den kliniske psykiatriske sygepleje
- Kan formidle udvalgt forskningsbaseret viden og diskutere professionelle og videnskabelige problemstillinger med både fagfæller og ikke-specialister relateret til den kliniske psykiatriske sygepleje.

Kompetencer

- Kan håndtere arbejdssituationer der er komplekse, uforudsigelige og forudsætter nye løsningsmodeller.
- Kan selvstændigt igangsætte og gennemføre fagligt, tværfagligt, tværprofessionelt og tværsektorielt samarbejde og påtage sig professionelt ansvar.
- Kan selvstændigt tage ansvar for egen faglig udvikling og specialisering.

Den studerende som den aktive part

Den studerende har i et tæt samarbejde med nærmeste leder en helt central rolle i designet af sit uddannelsesforløb og de enkelte læringsituationer. Det er den enkelte studerendes egne kompetencer samt ansættelsessteds opgaver og patientkategori, der sammen med uddannelsens overordnede mål er udgangspunktet for den studerendes læring.

Den teoretiske del af uddannelsen er bygget op, så den giver de studerende en række læringsmuligheder for selvstændigt og under vejledning at sammensætte sine læringsaktiviteter og trænes herigennem til at udvikle kompetencer inden for feedback, peerfeedback og selvevaluering.

Læring i de kliniske og teoretiske dele af uddannelsesperioderne

Læring i de kliniske og teoretiske dele er forudsætningen for den uddannelsessøgendes udvikling af viden, færdigheder og kompetencer. Uddannelsen er planlagt, så den studerende kontinuerligt veksler mellem bearbejdning af teoretiske og kliniske aspekter af de kliniske problemstillinger. Gennem deltagelse i klinisk praksis understøttes den studerendes læring i forskellige sammenhænge, hvilket fremmer sammenhængen mellem læringen i det kliniske og det teoretiske rum.

Fokus i uddannelsen

Gennem hele uddannelsen arbejdes der med at kvalificere og få nye perspektiver på autentiske kliniske problemstillinger fra de studerendes egen praksis. I teoriperioderne arbejder de studerende på et videnskabeligt grundlag med at analysere kliniske problemstillinger og dilemmaer fra egen praksis for at erhverve nye handlekompetencer, knyttet til den psykiatriske sygepleje i praksis. Her arbejdes der bl.a. med videnskabsteori og sundhed og sygdomsbegreber i relation til den psykiatriske sygepleje. Der undersøges og diskuteres hvilken betydning nye sundhedsaktører, nye roller og identiteter til såvel sundhedsprofessionelle som brugere/patienter får for den aktuelle og fremtidige psykiatriske sygepleje. Der undersøges komplekse sygeplejefaglige problemstillinger, hvor forskellige forestillinger og idealer om sygepleje er i spil.

Formålet er at skabe afsæt for at beskrive kliniske sygeplejefaglige problemstillinger, der indfanger den aktuelle psykiatriske sygeplejes vilkår og udfordringer. Temaet udredning og medicinsk behandling er et 14-dages intensivt forløb i psykopatologi og den diagnostiske proces, hvor de studerende gennem præsentationsoplæg og øvelser træner og opøver nye kompetencer til at kunne yde et kvalificeret og selvstændigt bidrag til diagnostiske afklaringer og behandlingsmetoder. Der arbejdes ligeledes med temaer, hvor de studerende undersøger og bearbejder aktuelle indsatsområders, styringsredskabers og teknologiers betydning for kvalificering af den psykiatriske sygepleje.

Specialsygeplejerskens rolle og opgaver

Det er vigtigt at anerkende og anvende specialsygeplejerskernes kompetencer, så deres opgaver og ansvarsområder afspejler disse. For at det kan lykkes, skal organisationen være parat til at integrere de nye kompetencer, ligesom specialsygeplejerskerne skal være indstillet på at påtage sig en ny rolle og et større ansvar.

Stillings- og funktionsbeskrivelse for specialsygeplejersker i psykiatrisk sygepleje²

Ansvars- og kompetenceområde

Specialsygeplejersken er proaktiv og har stærke faglige kompetencer baseret på en omfattende viden og kliniske færdigheder.

Specialsygeplejersken påtager sig et ansvar for at *sikre helhed, kvalitet, samarbejde, involvering og koordinering* samt *tage selvstændige initiativer til videndeling og videreudvikling af den psykiatriske sygepleje.*

Specialsygeplejersken har viden, færdigheder og kompetencer på videregående niveau inden for

- Klinisk psykiatrisk sygepleje
- Klinisk psykiatri – mhp. specifikke opgaver
- Sundhedspædagogik
- Kvalitetsudvikling og dokumentation
- Det tværfaglige, tværprofessionelle og tværsektorielle samarbejde.

Omdrejningspunktet for den specialsygeplejersken er den daglige kliniske praksis i egen enhed og den løbende udvikling af praksis.

² Gælder alle specialsygeplejersker i hele Psykiatrien.

At udføre sygepleje

Specialsygeplejersken udfører psykiatrisk sygepleje i komplekse og uforudsigelige patientforløb, og medtænker sygeplejen i alle forløb.

Specialsygeplejersken:

- ✓ Observerer og vurderer psykopatologiske symptomer, bruger diagnostiske redskaber og bidrager til diagnostisk afklaring mhp. valg af sygepleje- og behandlingsmetoder
- ✓ Sikrer forebyggelse og opfølgning af brugen af tvang ved at tage initiativ til fælles, kritisk refleksion, herunder deeskalering
- ✓ Tager initiativ til opsporing, forebyggelse og behandling af somatiske lidelser hos den psykiatriske patient med komplekse problemstillinger
- ✓ Vurderer behovet for og tager initiativ til sundhedsfremme og forebyggelse hos patienter med komplekse problemstillinger
- ✓ Sikrer at den psykiatriske sygepleje tager udgangspunkt i ressourcer og forventninger hos den enkelte patient og de pårørende, fx forhåndstilkendegivelser, eftersamtaler, udskrivelsessamtaler o.l.
- ✓ Fokuserer på den anerkendende relation til patienten og på patientens håb om at komme sig
- ✓ Sikrer etiske overvejelser og drøftelser i forhold til klinisk sygepleje
- ✓ Koordinerer forløb for børn, unge og voksne patienter i et tværfagligt, tværsektorielt og brugerorienteret samarbejde

At formidle sygeplejen

Specialsygeplejerskens viden, færdigheder og kompetencer på videregående niveau inden for sundhedspædagogik bidrager til at identificere læringsbehov og understøtte refleksion og lokale læreprocesser hos kolleger, studerende/elever samt hos patienter/pårørende.

Specialsygeplejersken:

- ✓ Kommunikerer med og inddrager patienter og pårørende i forløbet med udgangspunkt i den enkelte patients situation, kompetencer og ressourcer mhp. at styrke patientens handlekompetence
- ✓ Varetager og videreudvikler psykoedukation til patient og pårørende, individuelt og i grupper

- ✓ Sikrer anvendelse af systematiske observationer ift. farmakologisk behandling på baggrund af den øgede psykopatologiske viden
- ✓ Anvender i relevante faglige fora psykopatologisk viden i udredning og behandling og bidrager til refleksion ift. diagnostik
- ✓ Varetager undervisnings- og vejledningsopgaver ift. komplekse og uforudsigelige forløb, såvel i enheden som i hele organisationen, herunder som vejleder for studerende på specialuddannelsen, opkvalificering af erfarne kolleger, ved introduktion/uddannelse af nyansatte kolleger, herunder læger og psykologer
- ✓ Initierer faglig refleksion, organiserer og evaluerer læringssituationer i egen enhed, herunder vurdering og valg af relevante metoder (fx feedback, selvevaluering osv.)
- ✓ Opsøger den nyeste viden inden for den psykiatriske sygepleje og kan formidle denne mundtligt og skriftligt – til både fagfæller og ikke-specialister
- ✓ Kommunikerer med og inddrager relevante parter i samarbejdet med/om patienten mhp. at sikre sammenhæng på tværs af enheder og sektorer
- ✓ Formidler lokale erfaringer til eksterne parter mhp. at implementere god praksis

At videreudvikle sygeplejen

Specialsygeplejersken bidrager til at videreudvikle den psykiatriske sygepleje, baseret på det bedst mulige vidensgrundlag.

Specialsygeplejersken:

- ✓ Bidrager til at videreudvikle og kvalitetsforbedre den psykiatriske sygepleje
- ✓ Indsamler, vurderer og anvender viden og færdigheder systematisk, i det daglige arbejde, herunder udvikling af nye standarder, deltagelse i kvalitetsprojekter, udvikling af sygeplejedokumentation, læring fra utilsigtede hændelser osv.
- ✓ Bidrager til kortlægning og analyse af sundhedsfaglige behov inden for den psykiatriske sygepleje og medvirker til udvikling og formidling af forslag og løsninger både lokalt og på tværs af Psykiatrien
- ✓ Bidrager til videreudvikling af den psykiatriske sygepleje på baggrund af ny viden
- ✓ Anvender såvel danske som udenlandske forskningsresultater til udvikling af den psykiatriske sygepleje
- ✓ Tager initiativ til udviklingsprojekter i egen klinisk praksis

At lede sygeplejen

Specialsygeplejersken bidrager til at bringe forskellige faggrupper i relevant samspil om patienten, ift. patientens individuelle behov og ressourcer.

Specialsygeplejersken:

- ✓ Påtager sig et medansvar for at omsætte visioner, krav og udviklingstiltag til ny praksis, såvel lokalt som i Psykiatrien, herunder at identificere barrierer og muligheder
- ✓ Varetager efter aftale med afdelingssygeplejersken afgrænsede ledelses- og udviklingsopgaver inden for den kliniske sygepleje, i egen enhed
- ✓ Leder relevante faglige fora, fx konferencer, tavlemøder o.l.
- ✓ Bidrager til at identificere særlige problemområder i egen enhed og foreslå relevante løsningsmodeller og -metoder
- ✓ Koordinerer den psykiatriske sygepleje med den tværfaglige og tværsektorielle indsats samt brugerinteresser, for at skabe sammenhæng i patientens forløb.

Opfølgning

Ved den årlige MUS-samtale prioriterer specialsygeplejersken og dennes leder særlige udviklingsopgaver inden for det kommende år.

Opgaveløsning og samspil mellem faggrupper

Sundhedsvæsenet er politisk styret og indgår i et komplekst samspil med det omgivende samfund. For at kunne leve op til de mange nye krav og forventninger til psykiatrien om løbende videreudvikling af kvaliteten i behandling og pleje, skal nye kompetencer bringes i spil.

Opgaverne i Psykiatrien skal løses på det rette specialiseringsniveau. Det vil betyde, at faggrænser flyttes, roller ændres og opgaver skifter hænder i de kommende år. Forandringerne udfordrer vante forestillinger.

Specialsygeplejersken kan bidrage til datadrevet kvalitetsudvikling af behandling og pleje og identificere områder med et særligt kvalitetsudviklingspotentiale eller særlige patientgrupper, der kunne profitere af ændrede tilbud.

Specialsygeplejersken har gennem sin uddannelse fået styrket sine kompetencer inden for diagnostik og psykopatologi og vil kunne varetage opgaver inden for visitation, indledende vurdering og lettere behandling.

Kompetencerne i Psykiatrien øges med flere specialsygeplejersker. Mere viden bliver mere eksplicit, og den samlede omsætning af viden bliver større. Specialsygeplejerskerne kan yde væsentlige bidrag til Psykiatriens målsætninger om at nedbringe brugen af tvang, øge patientsikkerheden, sikre velkoordinerede patientforløb, inddrage brugere og pårørende og om at styrke behandlingen af patienternes somatiske lidelser.

Sygeplejerskernes kompetenceløft har betydning for opgaveløsningen blandt sygeplejerskerne og mellem faggrupperne i Psykiatrien. Der er brug for at synliggøre, hvad hver enkelt faggruppe i Psykiatrien bidrager med.

Det er en vigtig ledelsesopgave at sikre, at de samlede kompetencer i Psykiatrien kommer patienterne til gode og skabe mulighed for en konstruktiv dialog mellem klinik, fag og uddannelser for at kan forebygge, at nogle faggrupper taber på bekostning af andre.

Karriereveje og rekruttering til uddannelsen

Forventningen er, at behovet for efter- og videreuddannelse af de forskellige faggrupper ikke vil blive mindre i de kommende år. Det er derfor vigtigt at fastholde den nuværende udvikling og evt. øge ambitionsniveauet. Psykiatrien ønsker i videst muligt omfang at tilbyde kompetenceudviklingsmuligheder for medarbejderne og prioriterer kompetenceløftet til sygeplejerskerne højt. Ved ansættelse som sygeplejerske ønsker Psykiatrien Region Sjælland at signalere forventninger til, at man som nyansat sygeplejerske er indstillet på at gennemføre specialuddannelsen.

Der er aftalt en fordelingsnøgle for ansøgere til specialuddannelsen, som årligt revurderes i Det Koordinerende Faglige Råd. Hver afdeling rekrutterer 3-4 sygeplejersker, afhængigt af størrelse og behov.

Forud for ansøgning om optagelse på specialuddannelsen afstemmer den ledende oversygeplejerske og ansøgeren forventninger til forløbet. Specialuddannelsen er et fuldtidsstudium, både i teori- og klinikperioder. I klinikperioderne forventes sygeplejersken at være aktivt deltagende i den direkte patientpleje for at omsætte teori til praksis.

Ambitionen om et kompetenceløft af sygeplejerskerne via specialuddannelsen bidrager til at gøre Psykiatrien til et attraktivt arbejdssted, både for sygeplejersker der ønsker at skifte speciale, for nyuddannede sygeplejersker og for studerende.

Sygeplejerskeuddannelsens modul 8 omhandler psykisk syge patienter/borgere og udsatte grupper og inkluderer praktikperiode i psykiatrien. Psykiatrien oplever aktuelt en stigende interesse blandt studerende på modul 11 og 12, som søger praktikophold i psykiatrien. Dette skaber forventning til et forbedret rekrutteringsgrundlag til psykiatrien i de kommende år.

Sygeplejersker ansat i Psykiatrien Region Sjælland

Tabel 1 - data pr. 18.3.2016

	Sygeplejersker i alt	Oversygeplejersker	Afdelings-sygeplejersker	Sygeplejersker	Specialsygeplejersker	Andel af specialsygeplejersker ift. det samlede antal sygeplejersker (%)
Hele Psykiatrien	603	7	41	555	70	12 %
Vest	152	1	9	142	20	13 %
Øst	95	1	11	83	19	20 %
Syd	121	1	8	112	9	7 %
Børne- og ungdomspsykiatri	119	1	6	112	14	12 %
Retspsykiatri	54	1	4	49	3	6 %
Afd. for Specialfunktioner	57	1	3	53	5	9 %
Psykiatrien fælles	5	1	-	4	-	0 %

Dimensionering

Siden det første hold af sygeplejersker færdiggjorde forløbet i 1998, er der til og med 2014 uddannet i alt 80 sygeplejersker med specialuddannelse i psykiatrisk sygepleje. Nogle af disse har siden forladt Psykiatrien Region Sjælland. Ved indgangen til 2016 er antallet af specialsygeplejersker på 70, som har ansættelse i Psykiatrien Region Sjælland.

Tabel 2

- *Antal uddannede specialsygeplejersker frem til og med år 2025 under forudsætning af uændret optag, samt at alle uddannelsesstillinger besættes.*

Antal	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	I alt
Start på uddannelse	15	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	225
Færdig-uddannede	5 ³	13	21	21	21	21	21	21	21	21	21	207

Som det fremgår af tabel 1, er der ultimo 2015 ansat 70 specialsygeplejersker i Psykiatrien. Tabel 2 viser, at Psykiatrien forventer at uddanne 207 nye specialsygeplejersker i perioden 2015-2025, med den planlagte dimensionering af uddannelsesforløb på 21 sygeplejersker årligt. Alt andet lige, vil antallet af ansatte specialsygeplejersker være 272 i 2025.

Ved uændret antal ansatte sygeplejersker i Psykiatrien i 2025 - som marts 2016 (603) - vil andelen af specialsygeplejersker være nået op på 45 % i 2025.

Vejledningsressourcer i afdelingerne

De mange sygeplejersker under specialuddannelse forudsætter tilstedeværelsen af de nødvendige vejlederressourcer i afdelingerne, og at vejlederne har kompetencer til at varetage opgaven.

³ Indgår i de 70 ansatte specialsygeplejersker, opgjort ultimo 2015.

Målsætninger for sygeplejersker i Psykiatrien frem mod år 2025

<p>Sygeplejersker med specialuddannelse i psykiatri</p>	<p>Det overordnede mål er, at Psykiatrien i år 2025 har en sygeplejerskestab, hvor 50 % er uddannet til sygeplejerske i psykiatrisk sygepleje, inden for hhv. børne- og ungdomspsykiatri og voksenpsykiatri.</p>
<p>Rekruttering af sygeplejersker til uddannelsen i psykiatrisk sygepleje</p>	<p>Målsætningen er, at afdelingerne sikrer, at Psykiatrien samlet kan rekruttere min. 21 sygeplejersker årligt, blandt ansatte i Psykiatrien.</p> <p>Hver afdeling skal have en strategi for, hvordan det sikres, at uddannelsen indgår i en karriereplan for den enkelte sygeplejerske.</p> <p>På sigt bør det overvejes, om der skal oprettes særlige uddannelsesstillinger i rekrutteringsøjemed.</p>
<p>Sygeplejersker med andre relevante efter- og videreuddannelser</p>	<p>Psykiatrien ønsker fortsat at prioritere og tilbyde andre relevante efter- og videreuddannelser til sygeplejersker i Psykiatrien Region Sjælland. Det drejer sig om eksterne uddannelser som fx Retspsykiatrisk efteruddannelse og miljøterapeutisk uddannelse inden for Børne- og ungdomspsykiatrien samt regionale uddannelser som fx Mentaliseringsbaseret Terapi (MBT) og uddannelse i kognitiv metode og terapi.</p>
<p>Sygeplejersker</p>	<p>Ved opslag af sygeplejerskestillinger skal afdelingerne overveje og evt. skrive i opslaget, om en nyansat sygeplejerske forventes at gennemføre specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje.</p>

Fastholdelse og udvikling af specialkompetencer

Regionerne har i fællesskab etableret en tværregional efteruddannelse for specialsygeplejersker og erfarne sygeplejersker inden for diagnostik og psykopatologi, med fokus på bl.a. det diagnostiske interview, det skizofrene og det affektive spektrum. Efteruddannelsen er for børne- og ungdomspsykiatriens vedkommende opstartet i 2015 og for voksenpsykiatriens vedkommende primo 2016. Region Sjælland vil kunne udbyde 4-5 pladser pr. hold til sygeplejersker.

Vilkår under specialuddannelsen

Vilkår under specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje er beskrevet i nedenstående retningslinjer:

- [Vilkår for videreuddannelse, specialuddannelsen for psykiatriske sygeplejersker](#)
(DokID: 231987)
- [Retningslinje for deltagelse i kurser samt efter- og videreuddannelse](#)
(DokID: 308402)

Finansiering

Med henblik på at støtte afdelingerne i deres uddannelsesindsats har Psykiatriledelsen øget den centrale finansiering til uddannelsesstillinger. Finansieringen tilgår de afdelinger, der har specialsygeplejersker under uddannelse.

Evaluering

En følgegruppe for specialsygeplejersker i Psykiatrien Region Sjælland udarbejder en årlig evaluering af mål og intentioner i strategiplanen, med udgangspunkt i patientrettede, faglige og organisatoriske indikatorer.

Organisering af specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje

Specialuddannelsen er ens i de 4 uddannelsesregioner (Nord: Region Nordjylland og Region Midtjylland, Syd: Region Syddanmark, Region Hovedstaden og Region Sjælland)⁴. Sundhedsstyrelsen faciliterer koordinationen af uddannelsen i et landsråd for specialuddannelsen.

Psykiatrien Region Sjælland har i mange år samarbejdet med Region Hovedstaden i regi i Uddannelsesregion Øst om specialuddannelsen. Med virkning fra august 2016 forankrer Psykiatrien Region Sjælland specialuddannelsen for egne sygeplejersker, med placering af uddannelsesaktiviteter og sekretariat i Ringsted og lokalt uddannelsesråd.

På <http://www.speccpsyksygeplejerske.dk/> kan læses mere om bekendtgørelse, cirkulære og uddannelsesordning for specialuddannelsen.

Arbejdsgruppen

Arbejdsgruppen der har udarbejdet strategiplanen, bestod af følgende medlemmer:

- Vicedirektør Hanne Sveistrup Demant
- Ledende oversygeplejerske Karin Højen Johannesen, Psykiatrien Øst
- Ledende oversygeplejerske Sussie Bratbjerg, Afdeling for Specialfunktioner
- Afdelingssygeplejerske Vivian Skovgaard Skjoldshøj, Psykiatrien Vest
- Specialsygeplejerske Vibeke Ø. Mortensen, Psykiatrien Syd
- Specialsygeplejerske/Praksisudvikler Isodora Elsebeth Annamaria Nielsen, Psykiatrien Øst
- Uddannelsesansvarlig overlæge Janne Walløe Vilmar, Børne- og ungdomspsykiatrien
- Klinisk uddannelseskonsulent Anette Due Hartmann, Psykiatrihuset
- Specialkonsulent Anne Rhein-Knudsen, Psykiatrihuset

⁴ Primo 2016 er der tale om 3 uddannelsesregioner. Uddannelsesregion Øst opdeles pr. 1.august 2016.